

Vest Oveinang Beitelag
v/ Margit Dale

Brevet er sendt på e-post til margitdale@hotmail.com

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2016/15395

Dato
20.10.2016

Avslag på søknad om skadefelling på gaupe

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder avslår søknad om løyve til skadefelling av gaupe i Vest Oveinang Beitelag i Valle kommune. Med bakgrunn føringar i forvaltningsplan for rovvilt i rovviltregion 2, ein gaupebestand som ligg under bestandsmålet, samt at sauene i hovudsak er sankt inn frå utmarksbeite på denne tida, finn ikkje Fylkesmannen grunnlag for å gje løyve til skadefelling. Det er lagt vekt på at andre førebyggjande tiltak enn skadefelling nå i større grad er mogeleg.

Vedtaket kan klagast på til Miljødirektoratet.

Vi syner til:

- Vedtak om kvote for skadefelling av rovvilt i region 2 av 20.5.2016. I perioden 1.6.2016-15.2.2017 kan fylkesmennene i region 2 gje skadefellingsløyver på gaupe innanfor ei kvote på to gauper.
- Søknad frå Vest Oveinang Beitelag ved Margit Dale om skadefellingsløyve på gaupe av 18.10.2016 og telefonsamtaler om saka.
- Skadar på villsau hos Margit Dale. Sundag 16.10 blei det funnen eit daudt lam. Måndag 17.10 blei det funnen ein vaksen, sterkt medteken sau. Onsdag 19.10 blei det funnen enda ein vaksen daud sau. Alle dyra er funne skada/drepne på inngjerda innmarksbeite. Statens naturoppsyn (SNO) har etter undersøking gjeve alle tilfella status som *antatt gaupe*.

Lovgrunnlaget

Det rettslege grunnlaget for avgjerda er Lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) §§ 1 og 3.

Naturmangfoldloven § 1 (formål):

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Naturmangfoldlovens § 18. (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

«Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk

- a) for å beskytte naturlig forekommende planter, dyr og økosystemer,
- b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom,
- c) for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning,

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.(...)»

Rovviltforskriften § 1 (formål):

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

«I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn.
(...)»

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.»

Rovviltforskriften § 4 (Forvaltningsregioner og nasjonale bestandsmål for regionene):

«Det skal være åtte forvaltningsregioner med tilhørende nasjonale mål for antall årlige ynglinger innenfor regionens grenser.
(...)»
b) Region 2 – Vestfold, Buskerud, Telemark og Aust-Agder: 12 ynglinger av gaupe.
(...)»

Rovviltforskriften § 9 (Fylkesmannens myndighet til iverksetting av betinget skadefelling):

«Fylkesmannen kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling for å forhindre fremtidig skade innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltneemnden, jf. forskriften § 8, eller Direktoratet for naturforvaltning, jf. § 13. Fylkesmannen kan delegere sin myndighet til iverksetting av slik felling til kommunen i særskilte tilfeller.

Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) områdets betydning som beitemark
- b) skadenes omfang og utvikling
- c) potensialet for fremtidige skader
- d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer, samt metoder for felling. Det kan også gis bestemmelser om dekning av påløpte utgifter i forbindelse med felling. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.»

Rovviltforliket 2011

Rovviltforliket sommaren 2011 understreker at:

«Norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsetningen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølgingen av denne.»

Vidare i forliket står det mellom anna at:

«Dyr på utmarksbeite har mange positive kvaliteter, og det er viktig å sikre levedyktig næringsgrunnlag i landbruket i områder med rovvilt. Forlikspartene viser til den todelte målsetningen etter rovviltforliket fra 2004, og utfordringen ligger i å ivareta begge deler uten at konflikten mellom dem blir større enn nødvendig ...Rovviltforvaltningen må baseres på en politikk der hensynet til å sikre overlevelse av alle de store rovviltartene i norsk natur må kombineres med en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet innenfor den todelte målsetningen.»

Det understrekes også i punkt 2.2.19 i rovviltforliket at:

«Det er et felles mål at tapstallene for beitenæringen må ned. Soneinndelingen må forvaltes tydelig. I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak, uavhengig av om bestandsmålet er nådd.»

Fylkesmannen sine vurderingar

Etter naturmangfoldlova § 7 skal prinsippa i §§ 8 til 12 leggjast til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndigheit. Fylkesmannen ser ikkje at dette vedtaket påverkar naturmangfoldet negativt idet ein gjev avslag på ein søknad om felling av rovvilt. Prinsippa i naturmangfoldlova er difor ikkje vurdert nærare.

Rovviltregion 2 og differensiert forvaltning

Rovviltregion 2 Sør-Norge (Vestfold, Buskerud, Telemark og Aust-Agder) skal ha tolv årlege ynglinger av gaupe, jf. rovviltforskrifta § 4 første ledd bokstav b. Den todelte målsettinga som formålsparagrafen i rovviltforskrifta sett, søkjast oppnådd gjennom forvaltningsplanen for rovvilt i regionen, jf. § 6. Her er det definert kor beitedyr og rovvilt har prioritet.

Når bestandsmålet for den enkelte art er oppnådd, fattar Rovviltnemnda ei kvote for skadefelling, jf. § 8. Rovviltnemnda i region 2 Sør-Norge vedtok i møte den 20. mai 2016 ei kvote for vilkårsbundne fellingsløyver på to gauper gjeldande i perioden 1.6 2016 - 15.2 2017. Per i dag er ingen dyr felt av denne kvota.

Rovviltnemnda har utarbeidd ein forvaltningsplan for rovvilt i region 2, vedtatt i november 2013. Regionen er delt i to område, eit forvaltningsområde for gaupe og ei buffersone (prioritert beiteområde) mot region 1 (gjeld kommunane Bygland, Evje og Hornnes, Iveland, Birkenes og Lillesand). Forvaltningsområdet er viktig for at regionen skal oppfylle sitt ansvar i samband med det nasjonale bestandsmålet for gaupe. Valle kommune ligg innafør forvaltningsområdet for gaupe. Noko tap til gaupe må difor påreknast og beitebruken må på best mogleg måte tilpassast denne situasjonen. I dette ligg også å førebyggje tap på innmarksbeite.

I forvaltningsplanen for region 2 står det om tiltak mot gaupe i prioritert område for yngling av gaupe (skravert område) mellom anna at:

«Skadefelling kan om bestandsforholdene tilsier det gis der skader er påvist og skadepotensialet er stort. Terskelen skal være høyere enn i prioritert beiteområde (buffersonen), og det skal i henhold til Rovviltforliket (2011) være en tydelig forvaltningsmessig forskjell. (...)»

«Rovviltnemnda vil årlig vurdere kvote for betinget skadefelling for perioden 1. juni – 15. februar og ønsker en relativt lav terskel også innen skravert område når bestanden ligger over bestandsmålet.»

Bestandsmålet for gaupe i region 2 er 12 årlege ynglingar. Regionen har vore over bestandsmålet frå 2005 til 2015. Tal frå Rovdata syner at det blei registrert 9,5 familiegrupper av gaupe vinteren 2016 (før jakt). Dette er lågare enn bestandsmålet for regionen. I Noreg er målsetjinga 65 årlege ynglingar av gaupe. I landet som heilhet gjekk bestanden av gaupe opp i fjor etter ein gradvis nedgang i talet på familiegrupper over fem år. Med 52 familiegrupper i 2016 fortsetter nedgangen frå toppåret i 2009.

Skadefelling som førebyggjande tiltak

Ei skadefelling har til hensikt å stanse ei større skadeutvikling. Det skal være ein høgare terskel for skadefelling innafor enn utanfor gaupeprioritert område, jf. forvaltningsplanen og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning.

Vidare skal skadefelling i prinsippet være retta mot bestemte skadegjerande individ, jf. rovviltforskrifta § 9, siste ledd. Eit gjeldande prinsipp er at det skal gjerast ei konkret vurdering i den enkelte situasjonen i tråd med krav nedfelt i gjeldande regelverk. Når Fylkesmannen skal vurdere behovet for uttak, vurderer vi status for gjeldande situasjon (påviste skader, skadeutvikling og kjend førekomst av rovvilt), skadepotensialet og skadehistorikken.

Det er nå sannsynliggjort at gaupe har tatt to villsau og eit villsaulam i den aktuelle besetninga. Setesdalen, og då særleg Bygland og Valle, er klassiske gaupeområde. Til tross for dette er tapa til gaupe låge i desse områda. Etter 2010 er det sannsynliggjort at gaupa har tatt fem sau/lam i både Valle og Bygland i tillegg til desse skadane som nå er påvist. Det er grunn til å tru at dei låge tapstalla heng saman med at gaupa har god tilgang på hjortevilt her. Etter 2010 er det skoten syv gauper i Bygland. I Rovbase er det ingen opplysningar om felte gauper i Valle, men av nyare dato er det oppført at ei gaupe blei påkøyrd i kommunen i 2012.

Fylkesmannen i Aust-Agder gav Vest Oveinang Beitelag og Jæren Smalalag avslag på søknad om løyve til felling av gaupe (og kongeørn) den 31.10.2013. Avslaget vart grunngjeven med at sauene på det aktuelle tidspunktet var sankt inn frå utmarksbeite og at det ikkje var ein akutt skadesituasjon. Vedtaket vart i vedtak av 19.11.2013 stadfesta av Miljødirektoratet etter klage.

Ved vurderinga av om det skal gjevast løyve til skadefelling skal det leggjast vekt på mulighetene for å gjennomføre førebyggjande tiltak. Når vurderinga tilseier at andre førebyggjande tiltak er mulige vil terskelen normalt også være høgare. Dette er tilfelle i denne saka. I fylgje søker opplevast situasjonen som svært problematisk sidan sauene går ute heile året. Sauene har mulighet til å gå inn i fjøset, men dei vil som villsaue flest helst være ute. Beitesesongen vurderast som avslutta, sjølv om sauene i denne besetninga går ute heile året. Ettersom sauene går på inngjerda innmarksbeite har saueigar mulighet til meir tilsyn og langt betre kontroll med besetninga enn når den beiter i utmark. I dette legg vi at sauene må ha dagleg tilsyn når det nå er påvist at gaupa har tatt dyr i flokken.

Konklusjon

Med bakgrunn i 1) forvaltningsplanen for rovviltregion sine føresetnader for skadefelling, 2) bestandsstatus for gaupe i region 2, 3) få skader og eit relativt lågt skadepotensiale og 4) at beiting på innmark gjev muligheit for skadeførebyggjande tiltak (som auka tilsyn), finn vi ikkje å kunne gje løyve til skadefelling av gaupe slik situasjonen er nå.

Ut frå tidlegare erfaringar og praksis i rovviltnemnda legg Fylkesmannen til grunn at det høgst truleg vert opna for kvotejakt på gaupe i region 2 vinteren 2017. Dersom dette er tilfelle vil det være mogleg å felle gaupe i dette området frå og med 1. februar 2017 som ein del av den ordinære kvotejakta på gaupe.

Dersom gaupa blir værande i området og tapet av dyr eskalerer, vil Fylkesmannen vurdere søknaden på nytt.

Vedtak

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder avslår søknaden frå Vest Oveinang Beitelag om skadefelling av gaupe. Avslaget gis med heimel i Lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18 første ledd bokstav b og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt § 9, jf. §§ 1, 8 og 9.

Klage

Vedtaket kan klagast på til Miljødirektoratet innan tre veker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen sendes til Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Med helsing

Ørnulf Haraldstad (e.f.)
miljøverndirektør

Per Ketil Omholt
seniorrådgjevar

Brevet er elektronisk godkjend og har derfor ingen signatur.
Sakshandsamar: Eivind Hellerslien, tlf.: 38 17 62 11

Kopi send på e-post til:

Fylkesmannen i Telemark
Fylkesmannen i Vestfold

Fylkesmannen i Buskerud
Statens naturoppsyn v/ Jon Erling Skåtan
Valle kommune

Statens hus
Postboks 2076
Postterminalen
Postboks 1604

Postboks 4

3708	SKIEN
3103	TØNSBERG
3007	DRAMMEN
4747	VALLE